

Projektrapport

Miljötillsyn hos lantbrukare i Hjo, Karlsborg och Tibro

3 juni 2026

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

ADRESS

Hertig Johans torg
541 83 Skövde

TELEFON

0500-49 36 30

E-POST

info@miljoskaraborg.se

WEBBPLATS

www.miljoskaraborg.se

Detta gjorde vi

I det här projektet kontrollerade vi 13 lantbruk i kommunerna i Hjo, Karlsborg och Tibro. Ett av dessa lantbruk var en växtodlingsgård utan djur, övriga lantbruk hade varierande djurhållning. Hela Tibro kommun och delar av Hjo kommun ligger inom nitratkänsligt område, vilket innebär att lagstiftningen ställer högre krav på lagring och spridning av gödsel samt dokumentation av gödselhanteringen. På kontrollerna tog vi upp frågor om växtnäring, växtskydd, cisterner, avfallshantering och animaliska biprodukter. Av de 13 verksamheter som vi kontrollerade var 6 anmälningspliktiga verksamheter (C-verksamheter). Hos dem kontrollerade vi även deras egenkontroll. Övriga 7 var varken tillstånd- eller anmälningspliktiga (U-verksamheter).

Under tillsynen fokuserade vi på verksamheternas genomförda eller planerade transporter av farligt avfall. Anledningen är den ökade nationella medvetenheten om illegal avfallshantering, och att vi sett att det finns behov av information och diskussion kring skyldigheter och tillvägagångsätt. Därför skickade vi ut ett informationsblad om lagkrav vid transporter av farligt avfall tillsammans med bokningsbrevens så att verksamhetsutövarna skulle kunna förbereda sig bättre inför inspektionen.

Under 2026 har nya regler börjat gälla för verksamhetsutövarnas dokumentation efter att de använt bekämpningsmedel. De nya reglerna ställer krav på att fler uppgifter ska dokumenteras efter varje bekämpningstillfälle. Under tillsynen lämnade vi ut informationsmaterial om de nya dokumentationskraven, och vi diskuterade hur verksamheten planerar att uppnå kraven på digital sprutjournal inför år 2027.

Vi fortsatte att följa upp verksamheternas behov av lagringsvolym, spridningsareal samt egenkontroll och rutiner för att minska näringsläckage från lagringsutrymmen och gödselhantering.

Resultat

Vi konstaterade avvikelser hos 4 av 13 verksamheter. Två av bristerna var ringa avvikelser från lagstiftningen. Vi diskuterade avvikelser vi upptäckt med verksamhetsutövarna som åtog sig att åtgärda dem tills nästa kontroll. Avvikelseorna gällde ofullständigt dokumenterad kemikalieförteckning, kontroll av dieseltank och avsaknad av datum i gödseljournal.

I ett fall krävde avvikelserna mer direkta åtgärder som kräver uppföljning innan nästa planerade kontroll. Det gällde förvaring av gödsel på bar mark. På samma verksamhet saknades dessutom fosfordokumentation, vilket verksamheten har åtagit sig att åtgärda till nästa kontroll.

I ett fall hade växtskyddsmedel spridits inom vattenskyddsområde, utan tillstånd för detta. Verksamheten har nu ansökt om tillstånd för spridning av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområde. Vi har lämnat in en misstanke om miljöbrott till Polisen som utreder ärendet.

Vår uppföljning efter projektet

Verksamheterna med ringa avvikelser åtog sig att åtgärda bristerna. Vi kommer att följa upp dem vid nästa planerade kontroll. Skulle en sådan avvikelse återkomma kommer vi att förelägga verksamheten att vidta åtgärder.

Även verksamheterna med avvikelser av normalgraden åtog sig att åtgärda dem, och vi följer upp åtgärderna inom överenskommet datum. De verksamheter som inte skickar in kompletterande uppgifter eller annat bevis på genomförda åtgärder inom överenskommen tid, kan komma att få ett föreläggande om att vidta åtgärder eller skicka in kompletteringar.

I det ärende där vi skickat vidare misstanke om miljöbrott till Polisen har verksamhetsutövarna fått möjlighet att lämna synpunkter på kontrollrapporten.

Vad blev nyttan med projektet?

Stora områden av Miljösamverkans medlemskommuner befinner sig inom nitratkänsligt område. Denna typ av områden är utpekade av Jordbruksverket som särskilt bidragande till näringsläckage från jordbruk i enlighet med överenskommelser i EU:s nitratdirektiv. Det finns också många sjöar och vattendrag inom medlemskommunerna som omfattas av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2021–2027. Vattenmyndigheterna fastställer miljökvalitetsnormer som bestämmer vilken kvalitet inom områdena ekologisk och kemisk status som vattendragen har och vilken status de ska uppnå innan slutet av förvaltningsperioden. I vattenmyndigheternas bedömning av vattendragens status har de i de flesta fall bedömt jordbruket som en betydande påverkan för vattnens näringsbelastning.

Växtnärings tillsynen är därför mycket viktig i Miljösamverkans medlemskommuner eftersom området är belastat av näringsämnen som kan bidra till övergödning och försämrade ekologisk kvalitet i sjöar och vattendrag.

Svenskt lantbruk ger närproducerade livsmedel och är helt nödvändigt för att skapa det öppna, biologiskt rika landskap som kännetecknar svensk landsbygd. Trots det påverkar all växtodling och djurhållning miljön negativt i viss omfattning eftersom näringsämnen från växtodling och gödsel bidrar till övergödning i vattendrag, sjöar och hav. Med miljökvalitetsmål som *Ingen övergödning*, *Grundvatten i bra kvalitet* och *En giftfri miljö* i sikte fokuseras tillsynen på att minska läckage av näringsämnen och kemikalier från lantbruket. Genom löpande tillsyn kan vi säkerställa att miljölagstiftningen uppfylls och därmed att den negativa påverkan på miljön minskar.

Fakta om projektet

Namn:	Miljötillsyn hos lantbrukare i Hjo, Karlsborg och Tibro
Projektet pågick:	9 februari till 20 mars 2026
Detta granskade vi:	<ul style="list-style-type: none"> • Växtnäring • Växtskydd • Animaliska biprodukter • Avfallshantering • Egenkontroll
Antal anläggningar:	13
Antal anläggningar utan avvikelser:	9